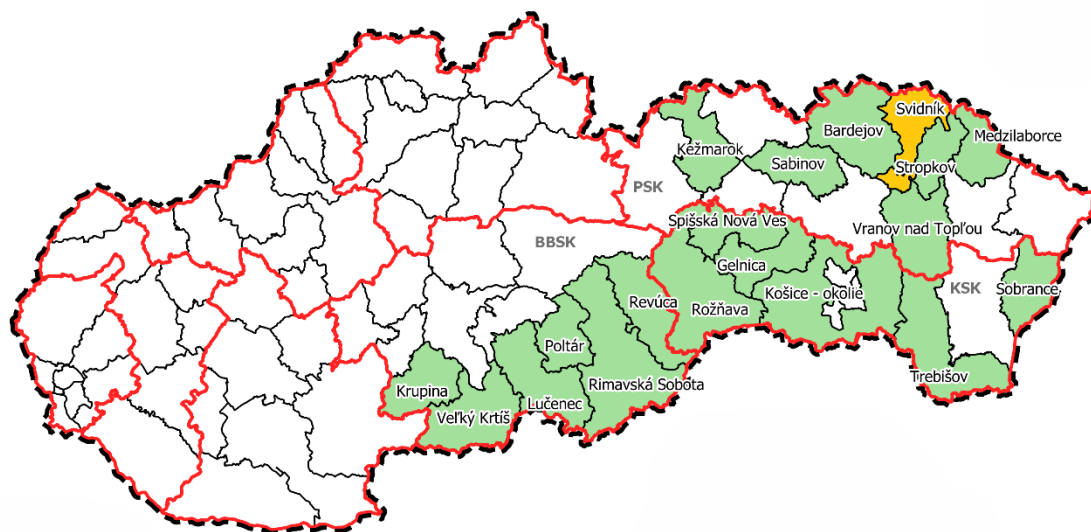

Plán rozvoja prioritného okresu

Svidník

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	8
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	11
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	15
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	18
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	19
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	19
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	19
3.3. Aktivity plánu rozvoja	20
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	22
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	23
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	23
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	23
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	24
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	24
6. Prílohy	24

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Svidník (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

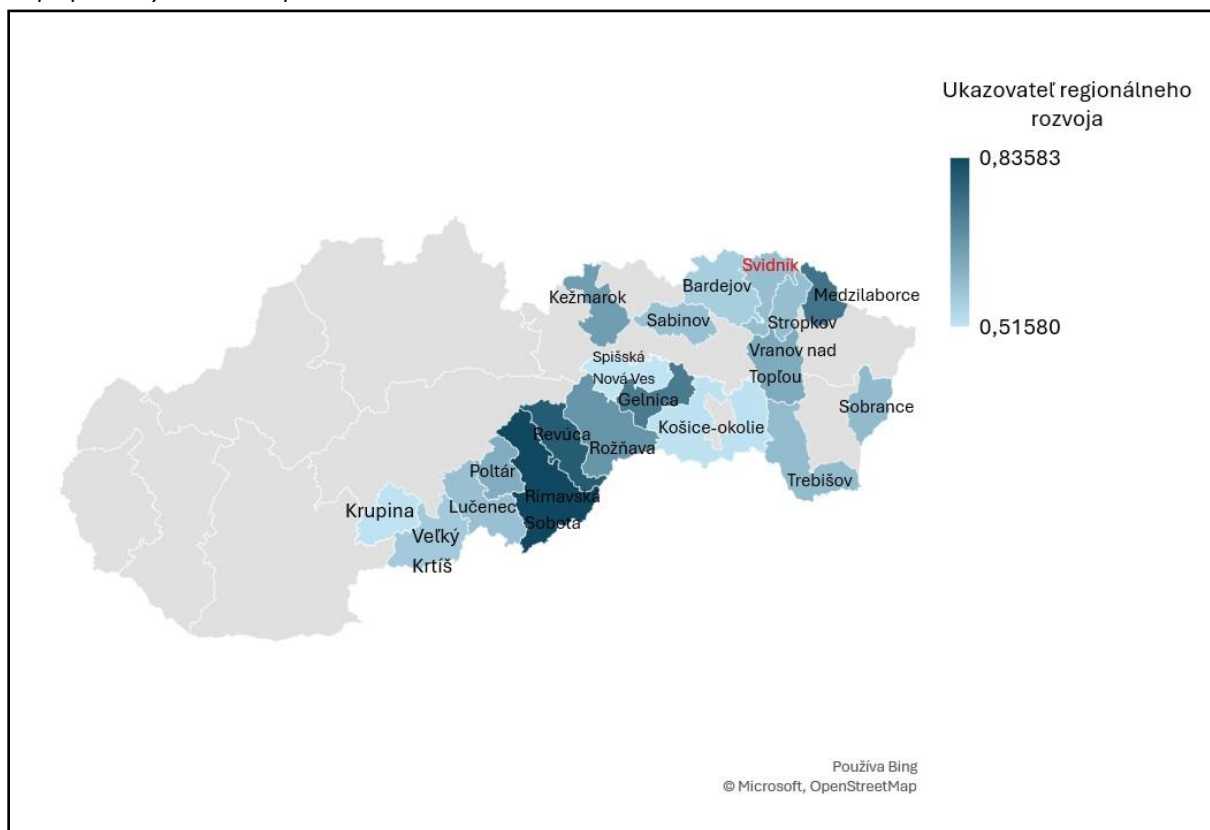
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 19 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov (ďalej len „vyhláška“) od 1. januára 2026 zaradené medzi prioritné okresy.

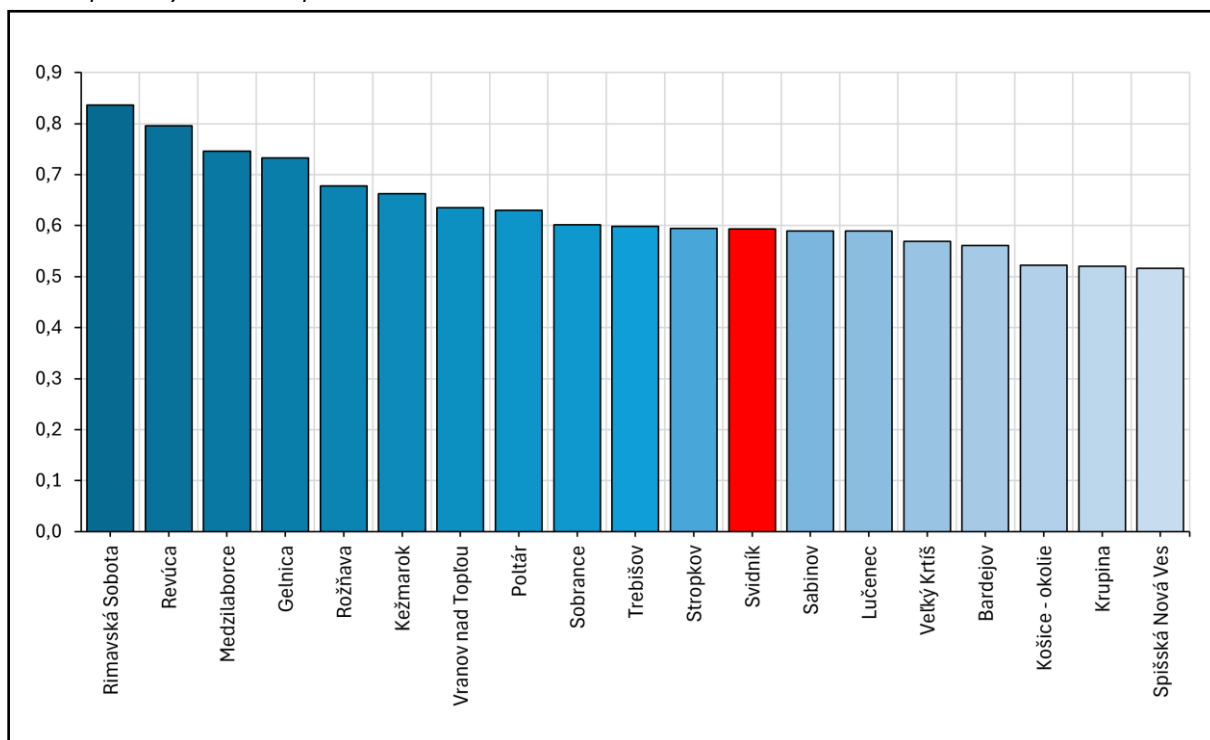
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Svidník, v čase zaradenia medzi prioritné okresy, je **0,59376**, čo ho zaraďuje medzi okresy s lepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Svidník nachádza na **12. mieste**.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

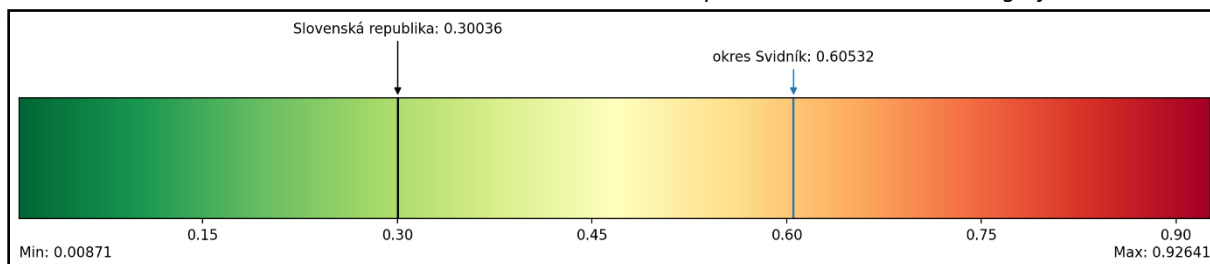
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Svidník sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **13. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,60532**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Svidník - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

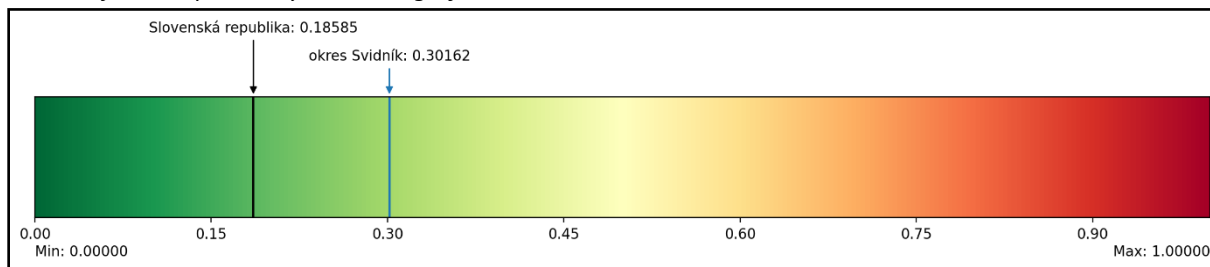
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **20. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,30162**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

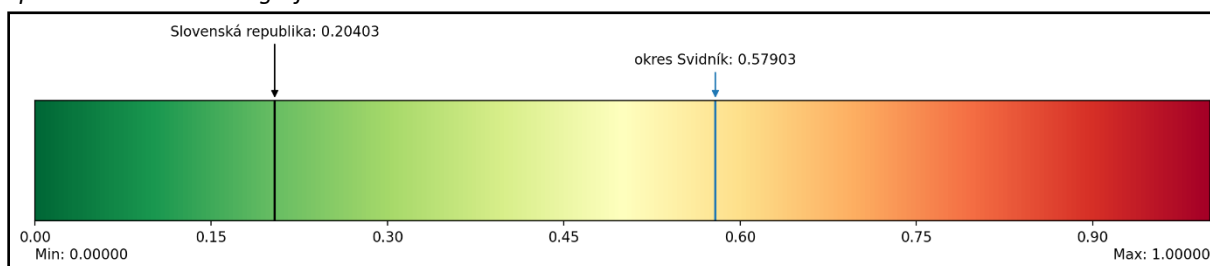
Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **11. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,57903**.

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

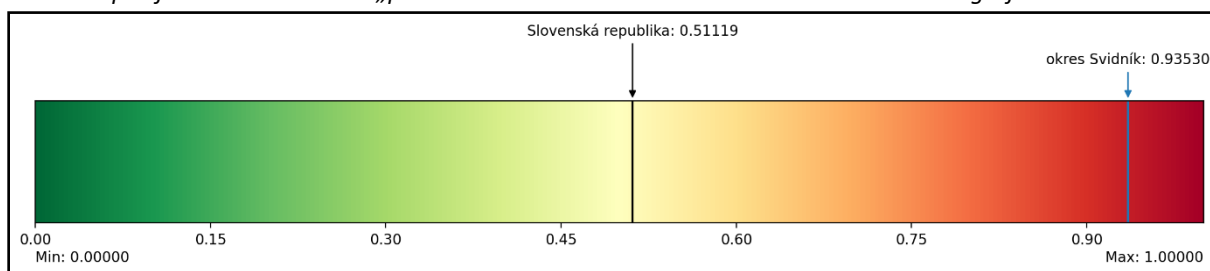

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **5. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,93530**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Sociálno-ekonomická oblasť predstavuje kľúčový determinant celkovej úrovne regionálneho rozvoja okresu Svidník. Jej hodnotenie naznačuje, že okres sa v rámci Slovenskej republiky nachádza medzi územím s menej priaznivými, avšak nie najkritickejšími hodnotami, pričom vykazuje kombináciu priemerných aj nepriaznivých charakteristík, ktoré sú výsledkom dlhodobějších štrukturálnych faktorov.

Okres Svidník prešiel v minulosti výraznou transformáciou hospodárstva, počas ktorej došlo k **oslabeniu tradičných ekonomických činností a k obmedzeniu priemyselnej základne**. Súčasná ekonomická štruktúra je charakteristická vyššou závislosťou od verejného sektora, menších podnikateľských subjektov a služieb lokálneho významu. **Absentuje výraznejší súkromný sektor so schopnosťou generovať pracovné miesta s vyššou pridanou hodnotou**, čo limituje rozvojový potenciál územia.

Z hľadiska zamestnanosti je situácia v okrese determinovaná najmä **obmedzenou ponukou pracovných príležitostí a nízkou mierou diverzifikácie hospodárstva**. Zamestnanosť je do veľkej miery viazaná na verejný sektor, samosprávu, školské a zdravotnícke zariadenia a menšie podniky lokálneho charakteru. Takáto štruktúra pracovných miest neumožňuje

dostatočnú absorpciu pracovnej sily, najmä nízko kvalifikovaných skupín obyvateľstva, a zároveň nevytvára dostatočný priestor pre profesijný rast a stabilné zamestnanie.

Významným ukazovateľom sociálno-ekonomickej situácie je **podiel osôb odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi**. Hoci okres v tomto ukazovateli nepatrí medzi najviac zaťažené regióny, výsledky poukazujú na existenciu skupín obyvateľstva, ktoré sú vystavené sociálnemu vylúčeniu a dlhodobej závislosti od systému sociálnej podpory. Tento stav je prepojený s nízkou zamestnanosťou a nedostatočnými príjmovými možnosťami a má sekundárny dopad na miestnu ekonomiku prostredníctvom zníženej kúpyschopnosti obyvateľstva.

Podstatným problémom sociálno-ekonomickej oblasti je situácia na trhu práce, ktorá sa prejavuje **zvýšeným podielom uchádzačov o zamestnanie**. Nezamestnanosť má v regióne dlhodobý charakter a je čiastočne štrukturálne podmienená. Týka sa najmä osôb s nižšou kvalifikáciou alebo osôb dlhodobo nezamestnaných, ktoré majú obmedzené možnosti uplatnenia. Tento jav významne zaťažuje sociálny systém, znižuje ekonomickú výkonnosť regiónu a zároveň prispieva k odlivu obyvateľstva.

Za najvýraznejší negatívny faktor sociálno-ekonomickej oblasti možno považovať **nízkú úroveň príjmov obyvateľstva**. Okres Svidník patrí medzi regióny s najnižšími priemernými mzdami v rámci Slovenskej republiky, čo odráža štruktúru ekonomiky založenú prevažne na odvetviach s nižšou pridanou hodnotou. Nízka mzdová úroveň má významné dopady na kvalitu života obyvateľov, obmedzuje ich ekonomickú stabilitu a zároveň znižuje atraktivitu okresu pre pracovnú silu, čo podporuje odchod mladých a kvalifikovaných ľudí mimo regiónu.

Sociálno-ekonomickú situáciu okresu ovplyvňuje aj prítomnosť sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva vrátane marginalizovaných komunít. Tieto skupiny čelia kumulovaným problémom v oblasti vzdelania, zamestnanosti a bývania, čo obmedzuje ich integráciu do ekonomického života regiónu a zvyšuje nároky na verejné služby. Ich situácia má zároveň širšie dopady na celkový sociálny a ekonomický vývoj okresu.

Vzájomné pôsobenie uvedených faktorov vytvára prepojený systém problémov, v ktorom sa nezamestnanosť, nízka mzdová úroveň a sociálna zraniteľnosť navzájom posilňujú. Tento stav vedie k oslabeniu hospodárskej dynamiky, znižuje atraktivitu územia pre investície a obmedzuje schopnosť regiónu využívať svoj rozvojový potenciál.

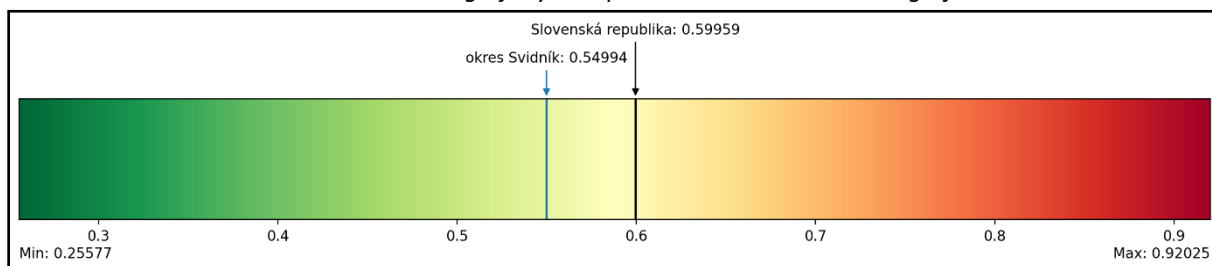
Z uvedeného vyplýva, že sociálno-ekonomická oblasť predstavuje jednu z najvýznamnejších intervenčných oblastí plánu rozvoja. Jej systematické zlepšovanie prostredníctvom podpory zamestnanosti, rozvoja podnikateľského prostredia, zvyšovania kvalifikácie pracovnej sily a zlepšovania príjmovej úrovne obyvateľstva je nevyhnutným predpokladom pre stabilizáciu regionálneho rozvoja a zvyšovanie kvality života obyvateľov okresu.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Svidník sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **52. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,54994**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Svidník - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

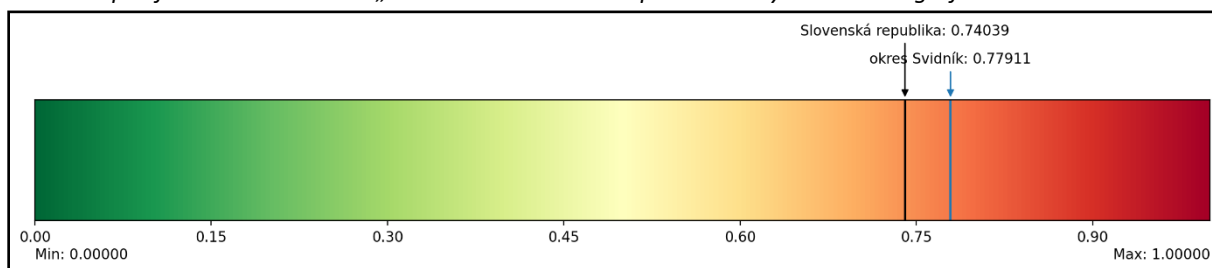
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **42. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,77911**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

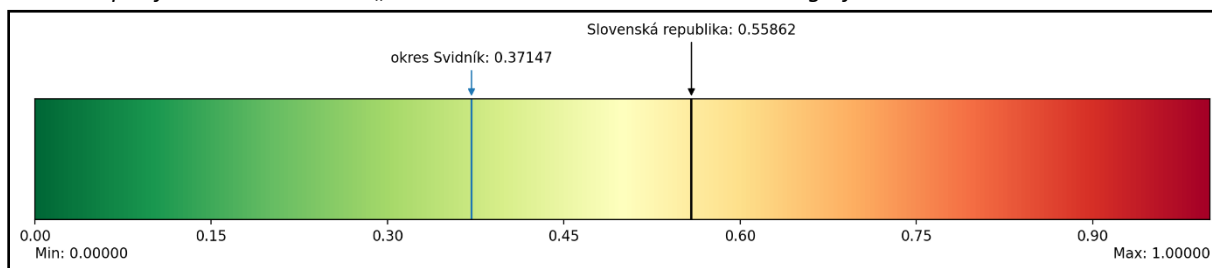

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „*index ekonomického zaťaženia osôb*“ sa prioritný okres nachádza na **61. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,37147**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

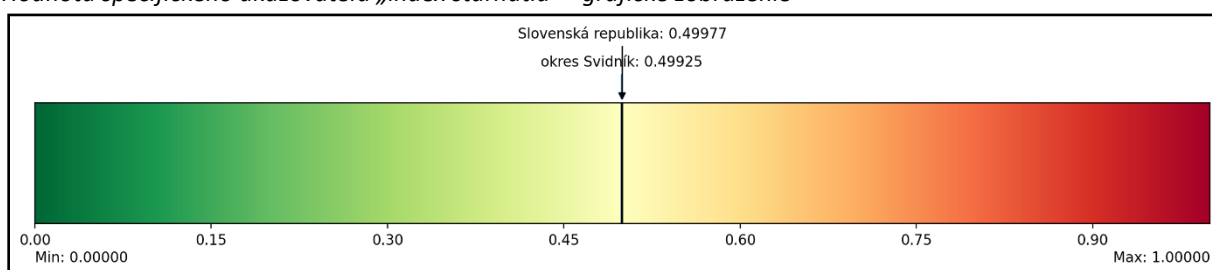

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **44. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,49925**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Demografický stav okresu Svidník predstavuje významný faktor ovplyvňujúci jeho súčasný aj budúci rozvojový potenciál. Vývoj demografických ukazovateľov poukazuje na prítomnosť viacerých dlhodobých trendov, ktoré sú úzko prepojené so sociálno-ekonomickou situáciou v území a dostupnosťou verejných služieb.

Z hľadiska celkového populačného vývoja je okres charakteristický oslabovaním demografickej dynamiky, ktoré je výsledkom kombinácie **nízkej pôrodnosti a nepriaznivej migračnej bilancie**. Odliv obyvateľstva, najmä mladých a ekonomicky aktívnych osôb, súvisí predovšetkým s **obmedzenými pracovnými príležitosťami, nižšou mzdovou úrovňou** a menšou atraktivitou regiónu z pohľadu životných a kariérnych možností. Tento vývoj vedie k postupnému znižovaniu počtu obyvateľov a oslabovaniu populačného potenciálu územia.

Významným aspektom demografického vývoja je aj rastúce **zaťaženie ekonomicky aktívnej populácie**. **Zvyšujúci sa podiel ekonomicky neaktívnych obyvateľov**, predovšetkým seniorov a osôb mimo trhu práce, vytvára tlak na verejné financie a systémy sociálneho a zdravotného zabezpečenia. Tento trend je dôsledkom kombinácie odchodu mladších vekových skupín, starnutia populácie a obmedzenej schopnosti regiónu vytvárať pracovné príležitosti.

Proces starnutia obyvateľstva predstavuje ďalší významný demografický jav. **Rastúci podiel obyvateľov v poproduktívnom veku** je dlhodobým trendom, ktorý je ovplyvnený **nízkou**

pôrodnosťou, zlepšujúcou sa dĺžkou života a migráciou mladších obyvateľov mimo regiónu. Tento vývoj má zásadné dopady na potrebu zabezpečenia zdravotnej starostlivosti, sociálnych služieb a infraštruktúry prispôsobenej potrebám staršej populácie.

Demografická situácia okresu Svidník je zároveň previazaná s vývojom sociálno-ekonomických faktorov. **Nepriaznivé podmienky na trhu práce, nižšia úroveň príjmov a obmedzené možnosti profesijného uplatnenia** priamo ovplyvňujú rozhodovanie obyvateľov o zotrvaní v regióne alebo odchode mimo neho. Tento vzťah vytvára spätnú väzbu, v ktorej demografické oslabenie územia ďalej znižuje jeho ekonomickú výkonnosť a atraktivitu.

Osobitnú pozornosť si vyžaduje aj veková a sociálna štruktúra obyvateľstva, ktorá v niektorých častiach okresu odráža existenciu sociálne znevýhodnených skupín. Tieto skupiny majú často odlišnú demografickú dynamiku, ktorá sa môže prejavovať vyšším podielom detí a mladých ľudí, avšak bez adekvátneho využitia ich potenciálu v oblasti vzdelávania a zamestnanosti. Tento nesúlad predstavuje riziko pre dlhodobý rozvoj územia.

Vzájomné pôsobenie uvedených demografických faktorov vytvára v okrese Svidník prepojený systém procesov, v ktorom sa **populačný úbytok, starnutie obyvateľstva a rast ekonomického zaťaženia navzájom posilňujú.** Tento vývoj predstavuje významnú bariéru ďalšieho rozvoja okresu, keďže znižuje dostupnosť pracovnej sily, zvyšuje nároky na verejné služby a oslabuje schopnosť územia reagovať na rozvojové impulzy.

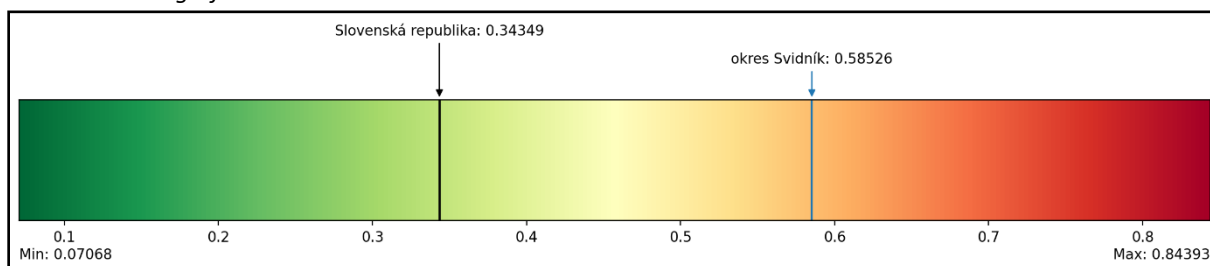
Z uvedeného vyplýva, že stabilizácia demografického vývoja v okrese Svidník si vyžaduje realizáciu komplexných a vzájomne prepojených opatrení. Kľúčové je najmä **zlepšenie podmienok pre mladé rodiny, vytváranie pracovných príležitostí, podpora dostupného bývania, rozvoj sociálnych a zdravotných služieb a celkové zvyšovanie atraktivity regiónu pre život a prácu.** Demografická oblasť tak predstavuje jeden z rozhodujúcich pilierov, ktorý je nevyhnutné systematicky riešiť v rámci plánu rozvoja.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Svidník sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **10. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,58526**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Svidník - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

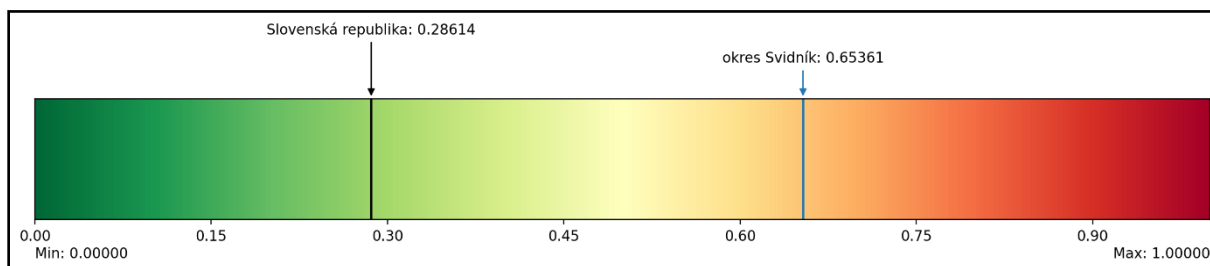
- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **10. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,65361**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

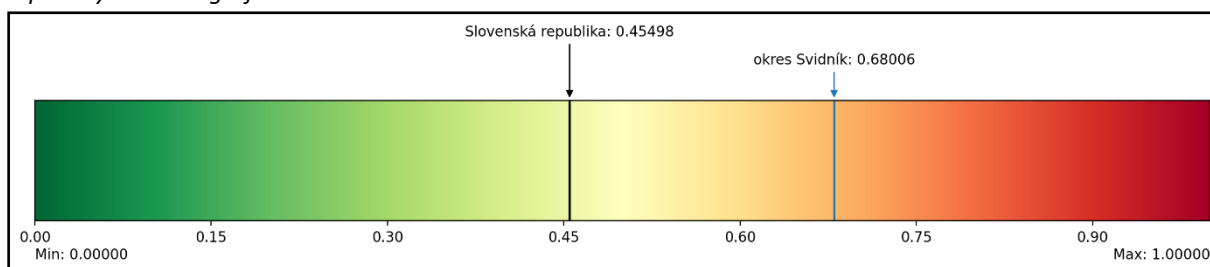

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **23. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,68006**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

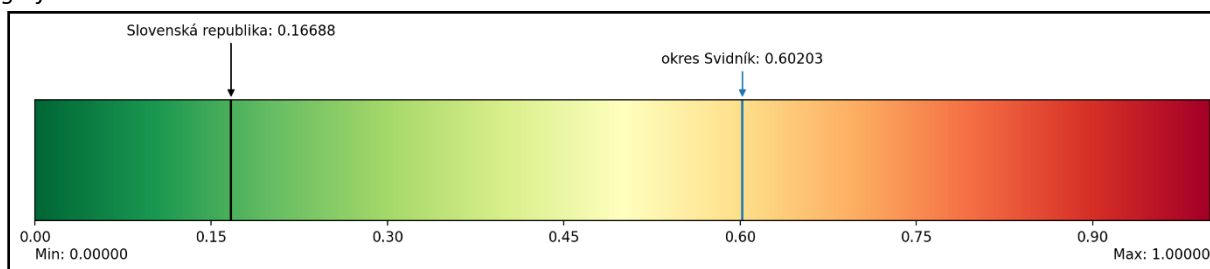

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **5. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,60203**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

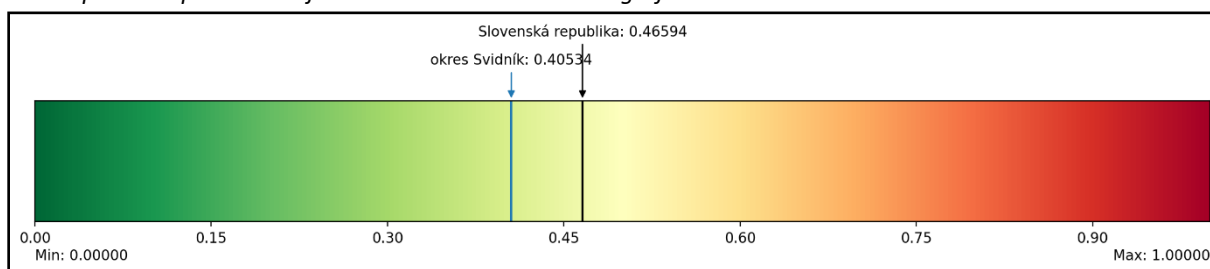

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **34. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,40534**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám predstavuje jeden z kľúčových pilierov regionálneho rozvoja, ktorý má priamy vplyv na kvalitu života obyvateľov, atraktivitu územia pre ekonomické aktivity a jeho dlhodobú demografickú stabilitu. Analýza jednotlivých ukazovateľov poukazuje na nerovnomerný rozvoj infraštruktúry a pretrvávajúce lokálne nedostatky.

Z hľadiska základnej technickej infraštruktúry **nie je zásobovanie pitnou vodou na území dostatočne rozvinuté**, čo predstavuje významnú výzvu pre zabezpečenie kvalitných životných

podmienok a ďalší rozvoj obcí. Pokrytie verejnými vodovodmi zostáva v niektorých častiach územia nedostatočné, pričom najvýraznejšie problémy sa prejavujú najmä v menších a odľahlejších obciach. Tento stav môže negatívne ovplyvňovať kvalitu života obyvateľov, zvyšovať environmentálne a zdravotné riziká, ako aj obmedzovať rozvoj bývania, občianskej vybavenosti a podnikateľských aktivít.

Výraznejšie problémy sú identifikované v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd. Kanalizačná infraštruktúra zaostáva za úrovňou vodovodnej siete, pričom nedostatočné pokrytie je typické najmä pre menšie obce a vidiecke oblasti s rozptýleným osídlením. Tento deficit **predstavuje environmentálne aj hygienické riziko a zároveň znižuje atraktivitu územia pre rozvoj bývania, služieb a podnikania**. Nedostatočné napojenie na kanalizáciu zároveň komplikuje plnenie environmentálnych štandardov a zvyšuje tlak na verejné investície.

V oblasti digitálnej infraštruktúry okres Svidník stále čelí viacerým výzvam súvisiacim s dostupnosťou a kvalitou internetového pripojenia. **Pokrytie vysokorýchlostným internetom nie je na celom území dostatočne rozvinuté**, čo obmedzuje možnosti využívania moderných digitálnych technológií a služieb. Nedostatočná konektivita môže znižovať atraktivitu územia pre obyvateľov, podnikateľov aj investorov. Tento stav zároveň obmedzuje rozvoj práce na diaľku, digitálneho vzdelávania, elektronických verejných služieb a inovatívnych foriem podnikania, čím môže prispievať k prehĺbovaniu regionálnych rozdielov a znevýhodneniu územia v procese digitálnej transformácie.

Osobitnú pozornosť si vyžaduje oblasť **vzdelávacej infraštruktúry, najmä dostupnosť predprimárneho vzdelávania**. Nižšia účasť detí v materských školách poukazuje na kombináciu kapacitných, dopravných a sociálnych bariér. Nedostatočná dostupnosť predškolského vzdelávania má dlhodobé negatívne dôsledky, najmä z pohľadu pripravenosti detí na školskú dochádzku, možnosti pracovného uplatnenia rodičov a celkovej sociálnej inklúzie. Tento stav je výraznejší v obciach s vyšším podielom sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Prístup k verejnej infraštruktúre a službám v okrese Svidník je zároveň ovplyvnený priestorovou štruktúrou osídlenia. **Rozptýlené vidiecke osídlenie zvyšuje náklady na budovanie a prevádzku infraštruktúrnych sietí a komplikuje zabezpečenie rovnomernej dostupnosti služieb**. Tento faktor sa premieta do rozdielov medzi mestom Svidník a menšími obcami, kde je dostupnosť služieb často obmedzenejšia.

Vzájomné pôsobenie jednotlivých ukazovateľov poukazuje na existenciu prepojeného systému, v ktorom infraštruktúrne nedostatky ovplyvňujú sociálno-ekonomický vývoj a zároveň demografickú stabilitu územia. **Nedostatočná vybavenosť obcí verejnou infraštruktúrou znižuje kvalitu života, obmedzuje možnosti podnikania a môže podporovať odchod obyvateľstva mimo regiónu**.

Z uvedeného vyplýva, že oblasť verejnej infraštruktúry a základných služieb predstavuje významnú, avšak nerovnomerne rozvinutú zložku regionálneho rozvoja okresu Svidník. Zlepšenie tejto oblasti si vyžaduje systematické investície zamerané najmä na rozširovanie kanalizačnej infraštruktúry, vyrovňovanie regionálnych rozdielov v dostupnosti služieb, posilňovanie kapacít vzdelávacích zariadení a ďalší rozvoj digitálnej infraštruktúry. Tieto

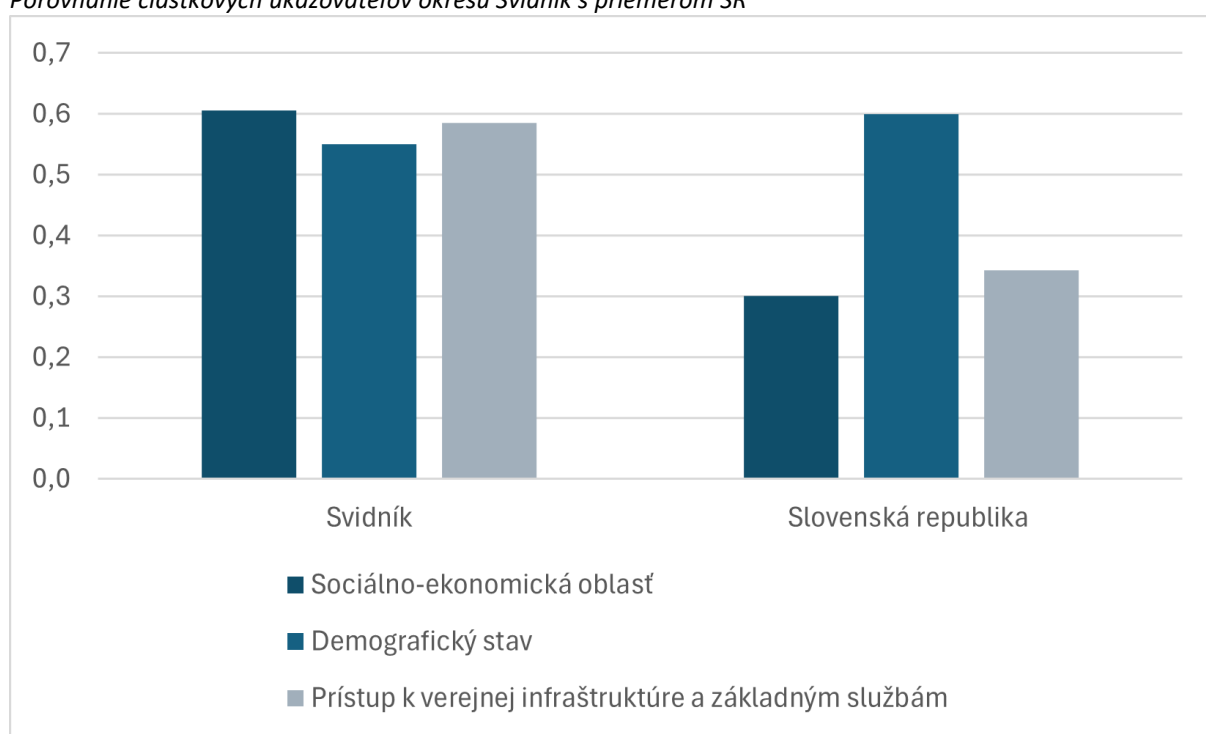
opatrenia majú potenciál výrazne prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov a k celkovej stabilizácii a rozvoju okresu.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu sa nachádzajú pod priemerom SR v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám, naopak v oblasti demografického stavu sú mierne nad priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Svidník s priemerom SR

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
 - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov.
- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu

hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:

- v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca a
- v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku.

Priemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd a
 - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú však stále pod priemerom SR z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti hrubej miery celkového prírastku obyvateľstva.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Analytická časť plánu rozvoja identifikovala viacero vzájomne prepojených oblastí, v ktorých okres dlhodobo nedosahuje úroveň celoslovenského priemeru alebo vykazuje nepriaznivé vývojové tendencie. Tieto oblasti nepôsobia izolovane, ale vytvárajú komplexný systém príčin a následkov, ktorý zásadne ovplyvňuje socioekonomický vývoj územia a jeho schopnosť využívať vlastný rozvojový potenciál.

Kľúčovým problémovým okruhom je **sociálno-ekonomická oblasť**, ktorá predstavuje základný determinant celkového rozvoja okresu. Dlhodobo nepriaznivá situácia na trhu práce, spolu s nízkou mzdovou úrovňou, signalizuje oslabenú ekonomickú výkonnosť územia a limitovanú schopnosť vytvárať stabilné a kvalitné pracovné príležitosti. **Ekonomická štruktúra okresu je málo diverzifikovaná, s výraznejšou orientáciou na menšie podnikateľské subjekty a verejný sektor, pričom absentuje silnejší súkromný sektor s vyššou pridanou hodnotou.** Nízka príjmová úroveň obyvateľstva zároveň oslabuje miestny dopyt, čo spätne brzdí rozvoj podnikateľských aktivít a udržiava ekonomickú stagnáciu. **Nezamestnanosť, najmä v prípade**

nízko kvalifikovaných skupín obyvateľstva, má čiastočne štrukturálny charakter a je sprevádzaná odlivom mladých a kvalifikovaných ľudí do iných regiónov alebo mimo Slovenska.

Na sociálno-ekonomickú situáciu úzko nadväzuje demografický vývoj, ktorý je charakterizovaný **oslabovaním populačnej dynamiky a postupným starnutím obyvateľstva**. Dlhodobý odchod mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov oslabuje reprodukčný aj ekonomický potenciál regiónu a zároveň zvyšuje zaťaženie ekonomicky aktívnej populácie. **Rastúci podiel seniorov vytvára zvýšené nároky na zdravotné a sociálne služby**, pričom kombinácia demografického starnutia a ekonomickej slabosti územia predstavuje významnú bariéru jeho ďalšieho rozvoja. Demografické procesy sú pritom úzko prepojené s ekonomickými podmienkami, keďže obmedzené pracovné príležitosti a nižšia kvalita života podporujú migráciu obyvateľstva mimo regiónu.

Treťou kľúčovou oblasťou je prístup k **verejnej infraštruktúre a základným službám**. V tejto oblasti okres vykazuje vnútorné nerovnosti. **Nedostatky sú identifikované najmä v oblasti kanalizačnej infraštruktúry a čiastočne aj v dostupnosti vodovodných sietí v menších obciach**. Tieto deficity majú negatívny dopad na kvalitu životného prostredia, podmienky bývania a zároveň obmedzujú rozvoj investičných a podnikateľských aktivít. **V oblasti základných služieb sa ako problém javí aj nižšia dostupnosť predškolského vzdelávania**, ktorá ovplyvňuje nielen rozvoj detí, ale aj možnosti pracovného uplatnenia rodičov. Rozptýlený charakter osídlenia zároveň spôsobuje nerovnomerný prístup k službám a zvyšuje náklady na ich zabezpečenie.

Osobitnú dimenziu problémov okresu predstavuje **prítomnosť sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva**, ktoré čelia kumulácii nevýhod v oblasti vzdelania, zamestnanosti a sociálneho začlenenia. Tieto skupiny majú obmedzené možnosti uplatnenia na trhu práce, čo zvyšuje ich závislosť od sociálneho systému a zároveň prehĺbuje celkové sociálno-ekonomické disparity v území. Ich situácia má zároveň širšie dopady na fungovanie miestnych komunít a verejných služieb.

Z uvedených súvislostí vyplýva, že rozvoj okresu Svidník je podmienený realizáciou koordinovaného a integrovaného súboru opatrení, ktoré budú reagovať na identifikované problémy v ich vzájomných väzbách. Kľúčovou rozvojovou potrebou je predovšetkým posilnenie ekonomickej výkonnosti územia **prostredníctvom podpory zamestnanosti a zvyšovania príjmovej úrovne obyvateľstva**. To zahŕňa podporu tvorby pracovných miest, **rozvoj podnikateľského prostredia, najmä malých a stredných podnikov, ako aj systematické zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily v súlade s potrebami trhu práce**. Dôležitú úlohu zohráva aj podpora sociálneho podnikania a inkluzívnych foriem zamestnávania.

Stabilizácia demografického vývoja si vyžaduje vytváranie priaznivých podmienok pre život mladých rodín, vrátane rozvoja dostupného bývania a zlepšovania dostupnosti služieb pre rodiny s deťmi. Súčasne je potrebné posilňovať systém sociálnych a komunitných služieb, najmä v kontexte starnutia populácie.

V oblasti infraštruktúry je nevyhnutné pokračovať **v modernizácii technickej vybavenosti územia, najmä rozširovaním vodovodných a kanalizačných sietí, zvyšovaním kapacity čistiarní odpadových vôd a riešením environmentálnych záťaží**. Zlepšenie dopravnej

a technickej dostupnosti obcí je zároveň predpokladom zvyšovania ekonomickej aktivity a kvality života.

Významnou rozvojovou potrebou je aj **zlepšenie dostupnosti vzdelávacích služieb**, najmä v oblasti predškolského vzdelávania. **Rozširovanie kapacít materských škôl, podpora inkluzívneho vzdelávania a zlepšovanie dopravnej dostupnosti vzdelávacích zariadení** môžu výrazne prispieť k sociálnej inklúzii a dlhodobej zamestnateľnosti obyvateľstva.

V neposlednom rade je potrebné podporovať rozvoj **digitálnej infraštruktúry a služieb**, vrátane eliminácie lokálnych nedostatkov v pokrytí internetom, rozvoja elektronických služieb a zvyšovania digitálnych kompetencií obyvateľov. Digitálna konektivita predstavuje významný nástroj na prekonávanie regionálnych nevýhod a podporu moderných foriem ekonomickej aktivity.

Celkové zhodnotenie poukazuje na potrebu systematického a dlhodobého prístupu k riešeniu identifikovaných problémov, pričom dôraz musí byť kladený na ich vzájomnú prepojenosť a synergický efekt navrhovaných opatrení. Len tak je možné dosiahnuť stabilizáciu socioekonomického vývoja okresu Svidník a vytvoriť podmienky pre jeho udržateľný rozvoj.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Spracovanie plánu rozvoja vychádza z prepojenia legislatívnych rámcov, výsledkov analytických hodnotení a identifikovaných potrieb územia. **Dokument je výsledkom participatívneho procesu** realizovaného v úzkej spolupráci zástupcov územia okresu Svidník a MIRRI SR. Vychádza z objektívnych analytických ukazovateľov, hodnotenia regionálnych disparít a reálnych potrieb identifikovaných na úrovni miestnych aktérov.

Zásadným impulzom pre vypracovanie plánu rozvoja bolo zaradenie okresu Svidník medzi prioritné okresy Slovenskej republiky. Toto zaradenie reflektuje dlhodobo nepriaznivý vývoj v kľúčových oblastiach regionálneho rozvoja, pričom hodnota ukazovateľa úrovne regionálneho rozvoja potvrdzuje potrebu realizácie systematických, koordinovaných a územne zameraných intervencií. Uvedený stav poukazuje na skutočnosť, že bez cielenej podpory nie je možné očakávať výraznejšiu korekciu negatívnych vývojových trendov.

Analytické zistenia potvrdili existenciu viacerých vzájomne prepojených problémových oblastí, ktoré tvoria hlavné bariéry rozvoja okresu. Kľúčovým problémom zostáva **sociálno-ekonomická oblasť, charakterizovaná obmedzenými pracovnými príležitosťami, nízkou mzdovou úrovňou a pretrvávajúcou nezamestnanosťou**, ktorá má v mnohých prípadoch štrukturálny charakter. Ekonomická slabosť územia je zároveň úzko spätá s nepriaznivým demografickým vývojom, prejavujúcim **odchodom mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov, ako aj postupným starnutím populácie**. Paralelne s týmito trendmi pretrvávajú nedostatky v oblasti technickej a sociálnej infraštruktúry, najmä v dostupnosti kanalizačných a vodovodných sietí a v kapacitách vybraných verejných služieb.

Uvedené zistenia vytvorili jasný rámec pre formulovanie cieľov, priorít a konkrétnych aktivít plánu rozvoja, pričom ich návrh vychádza z potreby riešiť identifikované problémy v ich

vzájomných súvislostiach. Hlavným cieľom plánu rozvoja je systematické **znižovanie regionálnych rozdielov a podpora vyváženého územného rozvoja prostredníctvom opatrení**, ktoré budú mať merateľný dopad na kľúčové ukazovatele regionálneho rozvoja. Navrhované intervencie sú koncipované tak, aby prispievali nielen k riešeniu jednotlivých problémových oblastí, ale aj k posilneniu celkovej ekonomickej a sociálnej stability územia.

Dôležitou súčasťou prípravy dokumentu bol **participatívny proces**, do ktorého boli zapojení zástupcovia miestnych a regionálnych samospráv, podnikateľského prostredia, ako aj poskytovatelia sociálnych a verejných služieb. Tento proces umožnil identifikovať konkrétne potreby územia z pohľadu jeho aktérov a zároveň overiť realnosť navrhovaných opatrení.

Z participatívnych vstupov vyplynuli ako kľúčové najmä **potreby zamerané na podporu zamestnanosti a tvorby pracovných miest, rozvoj podnikateľských aktivít a posilnenie ekonomickej základne územia**. Významný potenciál bol identifikovaný aj **v oblasti rozvoja cestovného ruchu** ako doplnkového zdroja ekonomického rastu, ktorý môže prispieť k tvorbe pracovných príležitostí a zvýšeniu atraktivity územia. Rovnako sa ako nevyhnutná javí systematická **modernizácia technickej a verejnej infraštruktúry**, ktorá predstavuje základný predpoklad pre rozvoj hospodárskych aktivít a kvalitu života obyvateľov.

Celkové zameranie plánu rozvoja tak reflektuje potrebu komplexného prístupu, ktorý spája ekonomické, demografické a infraštruktúrne opatrenia do jedného vzájomne prepojeného rámca. Takto nastavený prístup vytvára predpoklady pre postupnú stabilizáciu okresu Svidník, zvýšenie jeho konkurencieschopnosti a zlepšenie životných podmienok jeho obyvateľov.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 - 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé aktivity a opatrenia sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Rámec hlavných aktivít plánu rozvoja vychádza z komplexného posúdenia identifikovaných problémových oblastí a rozvojových potrieb územia, pričom je orientovaný na systematické zmierňovanie regionálnych disparít. Navrhované aktivity reflektujú kľúčové výzvy okresu, predovšetkým v oblastiach trhu práce, demografického vývoja, technickej a sociálnej infraštruktúry a celkovej kvality života obyvateľstva.

Na základe syntézy poznatkov získaných z územia, výsledkov dotazníkového zisťovania, predložených projektových zámerov a ich prerokovania v riadiacom výbore bola stanovená nasledovná prioritizácia hlavných aktivít:

Hlavná aktivita 3 - Infraštruktúra, služby a bezpečné obce (*prístup k infraštruktúre a službám*) - hlavná priorita

Navrhovaná aktivita bola identifikovaná ako prioritná s najvyššou mierou naliehavosti vzhľadom na výrazné deficity v oblasti technickej a dopravnej infraštruktúry, ako aj obmedzenú dostupnosť základných služieb, ktoré predstavujú zásadnú prekážku ďalšieho rozvoja územia. Bez systematického riešenia uvedených nedostatkov nie je možné dosiahnuť zlepšenie kvality života obyvateľstva, ani vytvoriť priaznivé podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia a dlhodobú stabilizáciu obyvateľov v regióne.

Cieľom hlavnej aktivity 3 je zlepšiť prístup k verejnej infraštruktúre, základným službám, projektovej pripravenosti a bezpečnosti v obciach. Aktivita prepája technické investície, menšie lokálne zásahy, spolufinancovanie a bezpečnostné systémy.

Aktivita je zameraná na zvyšovanie kapacít, kvality a efektívnosti výkonu verejnej správy na úrovni okresu. Zahŕňa opatrenia na zlepšenie dostupnosti a kvality verejných služieb, ako aj podporu implementačných mechanizmov rozvojových politík na lokálnej úrovni.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- **3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb (priorita 1)**
 - investície do kanalizácie, vodovodov, miestnych komunikácií a občianskej vybavenosti
- **3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (priorita 1)**
 - riešenie lokálnych potrieb v malých obciach s obmedzenými zdrojmi
- **3.1 Projektová príprava verejných investícií (priorita 1)**
 - podpora prípravy projektov ako predpokladu čerpania externých zdrojov
- **3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí (priorita 2)**
 - posilnenie bezpečnosti a pripravenosti na krízové situácie
- **3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov (priorita 2)**
 - podpora realizácie väčších investičných projektov

Dominancia tejto aktivity odráža skutočnosť, že infraštruktúra predstavuje základný predpoklad rozvoja všetkých ostatných oblastí.

Hlavná aktivita 2 - Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia (zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie) – hlavná priorita

Druhou hlavnou prioritou je rozvoj cestovného ruchu, ktorý predstavuje jeden z najvýznamnejších rozvojových potenciálov okresu.

Cieľom hlavnej aktivity 2 je rozvíjať udržateľný cestovný ruch a voľnočasové produkty ako nástroj tvorby pracovných miest, príjmov a atraktivity územia. Aktivita zjednocuje tematické línie, ktoré boli v roku 2025 vedené pod rôznymi názvami a viacerými duplicitnými opatreniami.

Aktivita je orientovaná na rozvoj integrovanej a konkurencieschopnej ponuky cestovného ruchu, založenej na efektívnom využívaní prírodného, kultúrneho a historického potenciálu územia. Cieľom je posilnenie ekonomickej výkonnosti regiónu prostredníctvom tvorby pracovných príležitostí a podpory lokálneho hospodárskeho rozvoja.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- **2.1 Tematické produkty cestovného ruchu (priorita 1)**
- **2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch (priorita 1)**
- **2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka (priorita 1)**
- **2.5 Multifunkčné vodné plochy (priorita 2)**
- **2.4 Aktívny rekreačný šport (priorita 2)**

Hlavná aktivita 1 - Práca a príjmy v regióne (sociálno-ekonomické ukazovatele) – hlavná priorita

Cieľom hlavnej aktivity 1 je znižovať hmotnú núdzu, nezamestnanosť a podporovať rast príjmov obyvateľov prostredníctvom tvorby pracovných miest, rozvoja miestnych podnikov, podpory inovácií a lepšieho prepojenia vzdelávania s trhom práce. Aktivita združuje ekonomické, pracovné a kvalifikačné intervencie, ktoré boli v roku 2025 rozptýlené medzi

viaceré názvy a opatrenia.

Aktivita je zameraná na zvyšovanie miery zamestnanosti prostredníctvom systematickej podpory tvorby udržateľných pracovných miest, s osobitným dôrazom na uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnené skupiny na trhu práce. Súčasťou aktivity sú opatrenia podporujúce ich pracovnú integráciu, zvyšovanie zamestnateľnosti a dlhodobé uplatnenie na trhu práce.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- 1.2 Miestne MSP a tradičná výroba (priorita 1)
- 1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR (priorita 1)
- 1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce (priorita 1)
- 1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika (priorita 2)
- 1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov (priorita 2)

Hlavná aktivita 4 - Sociálne služby (demografický stav a kvalita života) – stredná priorita

Cieľom hlavnej aktivity je zlepšovať kvalitu života, dostupnosť sociálnych a zdravotných služieb a reagovať na demografické výzvy územia, najmä starnutie populácie a potreby zraniteľných skupín.

Táto aktivita je nevyhnutná pre zabezpečenie kvality života obyvateľov, avšak jej efekt na ekonomický rozvoj je skôr nepriamy.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- 4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia (priorita 1)
- 4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory (priorita 2)

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláške.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa	4,07	3,9	3,7	3,5

⁴ Podľa zoznamu prioritných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Pribežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
	poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %				
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	9,32	9,2	9,0	8,5
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1 224	1 300	1400	1500
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	-2,15	-2,00	-1,8	-1,7
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	49,65	49,3	48,2	47,9
DS03	Index starnutia v %	114,69	114	113,6	113,0
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	78,30	78,7	80,0	80,3
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	57,20	57,5	58,2	58,7
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	66,78	67	67,9	69,0
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	67,46	67,8	68,1	68,9

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované

na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Svidník a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratória, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskeho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.